

Отже, публікація національного масиву відкритих даних про безбар'єрність є важливим, але лише першим кроком. Лише поєднання фізичної, інформаційної та цифрової безбар'єрності, інтегроване у процес повоєнного відновлення, дозволить перетворити інформаційну інфраструктуру на механізм забезпечення рівних можливостей та сталого розвитку.

Висновки. Оновлення нормативної рамки моніторингу безбар'єрності створило інституційні передумови для формування національної цифрової інфраструктури даних у цій сфері. Публікація відкритих даних є проявом інфраструктурної фази цифрового врядування, проте сама по собі не забезпечує автоматичного формування інформаційної безбар'єрності. Ключовими чинниками переходу до наступного етапу розвитку політики є регулярність повторного моніторингу, стандартизація процедур та інституційна спроможність органів місцевого самоврядування. Інформаційна безбар'єрність може розглядатися як індикатор цифрової зрілості держави та її спроможності інтегрувати відкриті дані у процес повоєнного відновлення.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Порядку проведення моніторингу та оцінки ступеня безбар'єрності об'єктів фізичного оточення і послуг для осіб з інвалідністю : постанова Кабінету Міністрів України від 26 трав. 2021 р. № 537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/537-2021-%D0%BF>

2. Дані Мапи безбар'єрності оприлюднено на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних. *Офіційний сайт Мінрозвитку.* URL: <https://mindev.gov.ua/news/dani-mapy-bezbariernosti-opryliudneno-na-iedynomu-derzhavnomu-veb-portali-vidkrytykh-danykh>

3. Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року : схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квіт. 2021 р. № 366-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80>

4. Directive (EU) 2019/1024 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on open data and the re-use of public sector information. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1024>

Ганна ГОНЧАРЕНКО
доктор юридичних наук, професор,
Національна академія Служби безпеки України

Максим ЛУК'ЯНЕНКО

магістр, Національна академія Служби безпеки України

**ФОРМУВАННЯ СПІЛЬНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ
ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНІЙ АГРЕСІЇ РФ:
УКРАЇНСЬКИЙ ЧИННИК У ПРИЙНЯТТІ РЕЗОЛЮЦІЙ
ЄВРОПАРЛАМЕНТУ ТА ПАРЄ**

Ключові слова: інформаційна агресія, дезінформація, Європарламент, ПАРЄ, міжнародна політика, протидія гібридним загрозам.

Мета дослідження: дослідити процес формування спільної європейської політики протидії інформаційній агресії рф та визначити роль України як чинника впливу на прийняття резолюцій Європарламенту та ПАРЄ, а також оцінити значення цих процесів для посилення належного врядування, демократичних інституцій і інформаційної безпеки в Європейському Союзі.

Виклад основного матеріалу. Повномасштабна агресія рф проти України актуалізувала питання інформаційної безпеки Європи як складової належного врядування та сталості демократичних інституцій. Дезінформація, використання релігійних і культурних наративів у маніпулятивних цілях, вплив на політичні процеси є елементами інформаційної агресії рф, що загрожує суверенітету держав, порушує принципи міжнародного права та підриває базові цінності Європейського Союзу. В таких умовах формування та імплементація спільної європейської політики протидії інформаційній агресії потребує системного, юридично обґрунтованого підходу, який виходить за межі декларативних політичних рішень і забезпечує ефективну координацію на рівні держав-членів.

Відповіддю на ці загрози стали ухвалені у 2024-2025 рр. резолюції Європейського парламенту та Парламентської асамблеї Ради Європи, що засвідчують інституційне визнання дезінформації рф як загрози загальноєвропейського масштабу. Вони інтегрують питання інформаційної безпеки у ширший контекст захисту демократії, прав людини та верховенства права. Принципово важливо, що ці документи не лише фіксують політичну оцінку агресії, а й формують нормативну рамку для координації дій держав-членів, запровадження санкційних механізмів, притягнення до міжнародно-правової відповідальності та розвитку інструментів протидії дезінформації.

Український чинник у цьому процесі не зводиться до статусу держави, яка потребує підтримки. Наша держава виступає активним суб'єктом європейського полікотворення, ініціюючи дискусії, формуючи

доказову базу щодо гібридних методів рф, а також наполягаючи на інституційному закріпленні визнання дезінформації складовою агресивної політики. Внесення українською делегацією поправок до резолюцій ПАРЄ, послідовна адвокація засудження ідеології «руського міра» є не стільки впливом, скільки внеском України в трансформацію європейського безпекового порядку денного. У цьому сенсі йдеться про спільне формування політики, в якій національний досвід України стає джерелом нормотворчих рішень загальноєвропейського рівня.

Так, у жовтні 2024 р. Парламентська асамблея Ради Європи ухвалила Резолюцію 2567 (2024) “Propaganda and freedom of information in Europe” («Пропаганда і свобода інформації в Європі»), якою системно окреслено пропаганду як інструмент підриву демократії та загрозу функціонуванню європейських інституцій. Документ фіксує, що для авторитарних режимів, зокрема рф, пропаганда є невід’ємною складовою агресивної політики та війни проти демократичного порядку. Наголошено на використанні державних медіаструктур, мереж дезінформації та організованих інформаційних кампаній як елементів дестабілізації європейських суспільств [1, 2].

Резолюція прямо вказує на роль російських медіаінструментів, зокрема каналу RT та пов’язаних із ним структур, а також на інструменталізацію російської православної церкви як засобу політичного впливу й поширення деструктивних наративів. Важливо, що за участі української делегації до тексту було внесено поправки, які конкретизували масштаби використання релігійного чинника. У документі [1] міститься заклик до розроблення державами-членами комплексних стратегій протидії незаконній пропаганді, запровадження санкцій щодо пропагандистських структур і фізичних осіб, а також визнання на національному рівні незаконною тієї пропаганди, що становить серйозну загрозу демократії та правам людини.

Тож, Резолюція 2567 (2024) інституціоналізує підхід, за яким дезінформація розглядається не лише як комунікаційна проблема, а як складова гібридної агресії проти європейського демократичного порядку. Вона доповнює попередні рішення щодо відповідальності рф та формує нормативну основу для координації політики держав Європи щодо захисту інформаційного простору. У спільному безпековому вимірі Україна та держави ЄС постають як партнери, що протидіють транснаціональній загрози, яка не визнає кордонів і потребує узгоджених правових та інституційних рішень.

У контексті даної теми неможливо оминати ухвалену 23 січня 2025 р. Європейським парламент резолюцію щодо дезінформації та історичних фальсифікацій російської федерації, якою вперше на інституційному рівні

ЄС комплексно зафіксовано ідеологічний вимір російської агресії проти України. European Parliament resolution of 23 January 2025 on Russia's disinformation and historical falsification to justify its war of aggression against Ukraine (2024/2988(RSP)) (укр. «Резолюція Європейського парламенту від 23 січня 2025 р. щодо дезінформації та історичних фальсифікацій росії для виправдання її агресивної війни проти України») [3] виходить за межі суто військово-політичної оцінки війни та кваліфікує її як продовження імперіалістичної політики рф, що історично проявлялася у збройних конфліктах і системному запереченні суверенітету сусідніх держав. Особливу увагу приділено культивуванню наративу «руського міра» та використанню ревізійзму як механізму легітимації агресії.

Резолюція [3] прямо визнає дезінформацію складовою агресивної політики рф та загрозою не лише для України, а й для демократичних процесів у державах Європи. Наголошено на втручанні рф у внутрішні політичні процеси інших країн, маніпулюванні історичною пам'яттю, створенні культу «перемоги» та формуванні наративів, спрямованих на заперечення української державності й національної ідентичності. У цьому контексті дезінформація розглядається як інструмент гібридної війни та засіб підриву європейської безпекової архітектури.

Документ підтверджує рішуче засудження агресії рф, підтримку територіальної цілісності України та необхідність притягнення до відповідальності за воєнні злочини, злочини проти людяності й злочин агресії, включно з підтримкою діяльності Міжнародного кримінального суду та ініціативою створення спеціального трибуналу. Окремо підкреслено потребу розширення санкцій проти російських медіаструктур, що поширюють дезінформацію, а також координації зусиль ЄС і держав-членів для протидії іноземним інформаційним маніпуляціям та зміцнення стійкості демократичних суспільств.

Важливо, що резолюція корелює з позицією Верховної Ради України [4] щодо засудження ідеології «руського міра» та фактично інституціоналізує в європейському політичному дискурсі визнання імперіалістичної природи сучасного російського режиму. Таким чином, ідеться не лише про політичну солідарність із Україною, а про формування спільної європейської політики протидії дезінформації як елементу належного врядування у сфері безпеки та захисту демократичних цінностей.

Висновки. Аналіз резолюцій Європейського парламенту та Парламентської асамблеї Ради Європи дозволяє констатувати формування цілісного підходу до протидії інформаційній агресії рф, у межах якого дезінформація розглядається як структурний елемент гібридної війни. Інституційне закріплення цієї позиції свідчить про еволюцію європейської

політики від реактивних заходів до системного нормативного врегулювання, що поєднує санкційні, кримінально-правові, інформаційні та координаційні механізми.

Прийняті акти демонструють інтеграцію інформаційної безпеки у сферу належного врядування, оскільки захист демократичних процедур, виборчих процесів, свободи інформації та історичної пам'яті визнається умовою стабільності європейського правопорядку. Одночасно вони підтверджують необхідність міжнародної кримінальної відповідальності за злочин агресії та пов'язані з ним воєнні злочини, що зміцнює зв'язок між безпековою політикою та міжнародним правом.

Український досвід протидії гібридним загрозам став каталізатором переосмислення європейськими інституціями природи інформаційної агресії. Україна вплинула на формування порядку денного, сприяла концептуалізації дезінформації як спільної загрози та ініціювала закріплення відповідних положень у резолюційних документах. Це засвідчує перехід від моделі «підтримки України» до моделі спільної відповідальності за захист європейського демократичного простору.

Отже, формування спільної європейської політики протидії інформаційній агресії РФ відбувається у взаємодії України та європейських інституцій, де український чинник виступає джерелом практичного досвіду й нормативних ініціатив. Такий підхід відповідає принципам належного врядування, передбачає координацію дій, узгодженість правових механізмів та спільне розуміння викликів, що є необхідною умовою збереження демократичної стійкості Європи в умовах триваючих гібридних впливів.

Список використаних джерел

1. Parliamentary Assembly of the Council of Europe. Propaganda and freedom of information in Europe : Resolution 2567 (2024), adopted October 2024. URL: <https://pace.coe.int>

2. Гончаренко Г. А., Лобецький М. В. Резолюція ПАРЄ як відповідь на інформаційні загрози РФ: перспективи для розширення міжнародної співпраці Служби безпеки України з протидії гібридним загрозам. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 4. С 257-261. URL: http://lsej.org.ua/4_2025/60.pdf, <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-4/58>

3. European Parliament. Resolution on Russia's disinformation and historical falsification to justify its war of aggression against Ukraine (2024/2988(RSP)) : Resolution of 23 January 2025. URL: <https://www.europarl.europa.eu>

4. Європарламент ухвалив історичну резолюцію щодо війни в Україні. *Офіц. сайт Верховної Ради України*. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/258117.html>